

SXEDIO.733

1.1.1964: Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΝΕΙ ΣΤΟΥΣ ΗΓΕΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΝΑ ΚΑΤΑΓΓΕΙΛΕΙ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ

Την 1η Ιανουαρίου 1964, δέκα μόλις ημέρες μετά την έκρηξη των διακοινοτικών συγκρούσεων ο Πρόεδρος Μακάριος κατήγγειλε στους ηγέτες των χωρών όλου του κόσμου τα προβλήματα που δημιουργούσαν οι συνθήκες Εγγύησης και Συμμαχίας στην Κυπριακή Δημοκρατία και ανάγγελλε τη πρόθεση του να τις καταγγείλει.

Με τη συνθήκη Συμμαχίας οι στρατιωτικές δυνάμεις της Ελλάδας και της Τουρκίας που βρίσκονταν στην Κύπρο μαζί με τις Κυπριακές δυνάμεις συμμετείχαν σε κοινό Αρχηγείο-Στρατηγείο, του οποίου προήδρευε κάθε χρόνο Κύπριος, Ελλαδίτης και Τούρκος ανώτερος αξιωματικός.

Με τη δεύτερη συνθήκη, τη Συνθήκη Εγγυήσεως, η Βρετανία, η Τουρκία και η Ελλάδα αναλάμβαναν την εγγύηση της ανεξαρτησίας της Κύπρου.

Ο Πρόεδρος Μακάριος κατήγγειλε τις δύο συνθήκες με τηλεγραφήματα του "προς τους αρχηγούς χωρών όλου του κόσμου", σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση (αρ.1 της 1.1.1964).

Ανέφερε ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος στα τηλεγραφήματά του:

"Πιστεύω ότι είσθε ήδη ενήμερος των τραγικών γεγονότων, τα οποία συνέβησαν εις Κύπρον τας τελευταίας ημέρας.

Επιθυμώ να σας πληροφορήσω δι' ωρισμένας ενεργείας, εις τας οποίας προέβη η Τουρκική Κυβέρνησις κατά την διάρκειαν των γεγονότων αυτών, και να ζητήσω την ηθικήν σας συμπαράστασιν διά την αντιμετώπισιν οιασδήποτε νέας πράξεως επιδρομής η επεμβάσεως ή αναμίξεως της Τουρκικής Κυβερνήσεως.

Η θέση της Τουρκίας υπήρξε θέσις επιδρομής κατά της ακεραιότητος και των κυριαρχικών

δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η πρώτη πράξις επιδρομής εκ μέρους της Τουρκικής Κυβερνήσεως έλαβε χώραν το απόγευμα της 25ης Δεκεμβρίου, όταν κατά την 4.30 μ.μ. περίπου, δύο Τουρκικά στρατιωτικά αεροπλάνα υπερέπτησαν της Κύπρου διά 30-40 λεπτά και πρέβησαν εις εφορμήσεις εις πολύ χαμηλόν ύψος υπεράνω της Λευκωσίας.

Την 5ην μ.μ. της περίπου της αυτής ημέρας η εσταθμευμένη εν Κύπρω, βάσει της Συνθήκης Συμμαχίας, Τουρκική Στρατιωτική δύναμις εξήλθε του στρατοπέδου της, πλήρως εξοπλισμένη και εβάδισε κατά της Λευκωσίας, ανασπύσσουσα τας δυνάμεις της και καταλαμβάνουσα θέσεις κατά των αστυνομικών δυνάμεων, των χρησιμοποιουμένων υπό της Κυβερνήσεως διά την αντιμετώπισιν της καταστάσεως.

Η τελευταία αύτη ενέργεια αποτελεί νέαν παραβίασιν της Συνθήκης Συμμαχίας της υφισταμένης μεταξύ των τριών χωρών, διότι βάσει της εν λόγω Συνθήκης, ουδεμία στρατιωτική δύναμις δύναται να αναλάβη οιανδήποτε δράσιν, εντός της Δημοκρατίας της Κύπρου, πλην κατόπιν ομοφώνου αποφάσεως των Υπουργών Εξωτερικών της Ελλάδος, Τουρκίας και Κύπρου.

Ο Πρωθυπουργός της Τουρκίας την αυτήν ημέραν εδήλωσεν ότι ο τουρκικός στόλος διετάχθη να πλεύση εις την Κύπρον και να είναι έτοιμος να αναλάβη δράσιν.

Την 26ην Δεκεμβρίου, δύο Τουρκικά στρατιωτικά αεροπλάνα παρεβίασαν διά δευτέραν φοράν τον εναέριον χώρον της Κύπρου, ιπτάμενα εις χαμηλόν ύψος και προβαίνοντα εις καθέτους εφορμήσεις υπεράνω οικιών.

Την 01.00 μεταμεσονύκτιον ώραν της 27ης Δεκεμβρίου ελήφθησαν πληροφορίες ότι πέντε τουρκικά υποβρύχια, τέσσαρα καταδρομικά και τρία μεταγωγικά κατέπλεον προς την βόρειον ακτήν της Κύπρου και επεσημάνθησαν εις απόστασιν 18 μιλίων εκ της ακτής.

Την πρωϊαν της 27ης Δεκεμβρίου τρία Τουρκικά

στρατιωτικά αεροπλάνα παρεβίασαν και πάλιν τον Κυπριακόν εναέριον χώρον ιπτάμενα εις χαμηλόν ύψος κατά τον πλέον προκλητικόν τρόπον.

Βάσει γενομένης διευθετήσεως προς κατάπαυσιν του πυρός ο Βρετανός Διοικητής Στρατηγός Γιαγκ ανέλαβε την διοίκησιν των Αγγλο-ελληνο-τουρκικών δυνάμεων των εσταθμευμένων εν Κύπρω.

Η Τουρκική δύναμις αρνείται εισέτι να πειθαρχήση εις την πρόσκλησιν του Διοικητού να εγκαταλείψη τας θέσεις, τας οποίας κατέλαβε την 25ην Δεκεμβρίου και να επιστρέψη εις το στρατόπεδον της.

Η Τουρκική δύναμις κατέχει ακόμη θέσεις εντός της πόλεως, εξακολουθούσα ούτω να παραβιάζει την εδαφικήν ακεραιότητα της Δημοκρατίας.

Κατόπιν οδηγιών μας ο μόνιμος αντιπρόσωπος μας εις τα Ηνωμένα Έθνη κατέθεσεν εις το Συμβούλιον Ασφαλείας καταγγελίαν κατά της Τουρκίας.

Εν όψει των ανωτέρω προήλθομεν εις την απόφασιν να καταγγείλωμεν την Συνθήκην Εγγυήσεως και την Συνθήκην Συμμαχίας, αίτινες επεβλήθησαν εις τον Κυπριακόν λαόν.

Αι ανεπιθύμητοι αύται Συνθήκαι είναι η πηγή της σημερινής ανωμάλου καταστάσεως.

Ο λαός της Κύπρου επιθυμεί να ζήση εν ειρήνη, απηλλαγμένος ξένων επεμβάσεων και απειλών.

Η χώρα μου είναι πολύ μικρά και δεν διαθέτει ενόπλους δυνάμεις ή υλικά μέσα, διά των οποίων να αποκρούση αποτελεσμασικώς ξένην επέμβασιν.

Πιστεύω, όμως, εις την ηθικήν υποστήριξιν των χωρών εκείνων, αι οποίαι είναι προσηλωμένοι εις τα ιδεώδη της ειρήνης, της ελευθερίας και της Δημοκρατίας".

Την ίδια ημέρα ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος διευκρίνισε με δήλωση του την ενέργεια του ότι θα επιδίωκε κατάργηση των συνθηκών και ότι δεν τις είχε ήδη καταγγείλει:

"Εις το σημερινόν τηλεγράφημά μου προς τους

αρχηγούς κρατών ανέφερα ότι απεφασίσαμε να καταγγείλωμεν τας Συνθήκας Εγγυήσεως και Συμμαχίας. Τούτο ίσως να έδωσε την εντύπωσιν ότι έχομεν ήδη ακυρώσει τας συνθήκας αυτάς. Επιθυμώ να καταστήσω σαφές ότι η ακριβής έννοια, ήτις πρέπει να αποδοθή, είναι ότι αποτελεί επιδίωξιν μας να εξασφαλίσωμεν διά του καταλήλου τρόπου τον τερματισμόν των συνθηκών αυτών".